Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Odpovědné veřejné zadávání

MÁJOVÁ KONFERENCE ÚŘADU PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Ohlédnutí a diskuze nad tématem odpovědného přístupu k zadávání veřejných zakázek nejen ve světle zásad dle § 6 odst. 4 ZZVZ

Brno 19. 5. 2022

Projekt „Odpovědný přístup k veřejným nákupům – Strategické zadávání veřejných zakázek“
Registrační číslo: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0015727

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Odpovědné veřejné zadávání

Leona Gergelová Šteigrová
Ministerstvo práce a sociálních věcí
leona.gergelova@mpsv.cz

Martin Hadaš
Masarykova univerzita
hadas@rect.muni.cz

Miroslav Knob
AK Otidea Legal
miroslav.knob@otidea.cz

Projekt „Odpovědný přístup k veřejným nákupům – Strategické zadávání veřejných zakázek“
Registrační číslo: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0015727

Projekt OVZ v číslech

Odpovědné veřejné zadávání

6 mezinárodních konferencí OVZ

230 akcí pro **9 950** účastníků

117 příkladů dobré praxe z ČR i ze zahraničí

66 článků v odborných časopisech

15 odborných publikací

60 vydání newsletteru pro **2 200** odběratelů

Institut OVZ

Institut odpovědného veřejného zadávání

1700 registrovaných členů

30 seminářů

Platforma OVZ

Platforma odpovědného veřejného zadávání

30 členů

22 pracovních setkání

433 sledujících / **680** příspěvků

103 členů / **566** příspěvků

Odpovědné veřejné zadávání

ZZVZ § 6/4

„Zadavatel je při postupu podle tohoto zákona, a to při vytváření zadávacích podmínek, hodnocení nabídek a výběru dodavatele, povinen za předpokladu, že to bude vzhledem **k povaze a smyslu zakázky možné**, dodržovat zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací ve smyslu tohoto zákona. Svůj postup je zadavatel povinen řádně **odůvodnit**.“

Tim SpA (C-395/18)

Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 30. ledna 2020, Tim SpA

38 *„…je třeba poznamenat, že článek 18 směrnice 2014/24, nadepsaný „Zásady zadávání veřejných zakázek“, je prvním článkem kapitoly II této směrnice, která je věnována „obecným pravidlům,“ zadávacích řízení. Unijní zákonodárce tím, že v odstavci 2 tohoto článku stanovil, že hospodářské subjekty musí při plnění zakázky splnit povinnosti v oblasti práva životního prostředí, a sociálního a pracovního práva, hodlal tento požadavek povýšit na zásadu, která je na stejné úrovni jako ostatní zásady uvedené v odstavci 1 tohoto článku, a sice zásady rovného zacházení, zákazu diskriminace, transparentnosti, proporcionality a zákazu vyjmout zakázku z působnosti směrnice 2014/24 nebo uměle omezit hospodářskou soutěž. Z toho vyplývá, že takový požadavek představuje v obecné systematice této směrnice základní hodnotu, na jejíž dodržování musí členské státy dbát na základě samotného znění čl. 18 odst. 2 uvedené směrnice*“

CONACEE (C-598/19)

Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 6. října 2021, Conacee

„Článek 20 odst. 1 směrnice … nebrání tomu, aby členský stát uložil dodatečné podmínky k podmínkám uvedeným v tomto ustanovení, a vyloučil tím ze zadávacích řízení na vyhrazené veřejné zakázky některé hospodářské subjekty splňující podmínky stanovené v uvedeném ustanovení, to však s výhradou dodržení zásad rovného zacházení a proporcionality tímto členským státem.“

Odpovědné zadávání v praxi

Odpovědné veřejné zadávání

6 % Ještě v praxi neuplatnilo.

45 % Uplatnilo v ojedinělých případech.

47 % Uplatňují.

2 % Uplatňují systematicky v souladu s interní strategií.

Příležitosti OVZ

Odpovědné veřejné zadávání

Podpora zaměstnanosti

Podpora praxí, vzdělávání či exkurzí

Důstojné pracovní podmínky

Etické nakupování

Lidská práva

Genderové aspekty

Environmentálně odpovědné veřejné zadávání

Cirkulární zadávání

Přístup sociálních podniků

Zohlednění malých a středních podniků

Férové dodavatelské vztahy

Etické kodexy

Pozitivní dopad na komunitu

Participace

Která témata zadavatelé upřednostňují?

Odpovědné veřejné zadávání

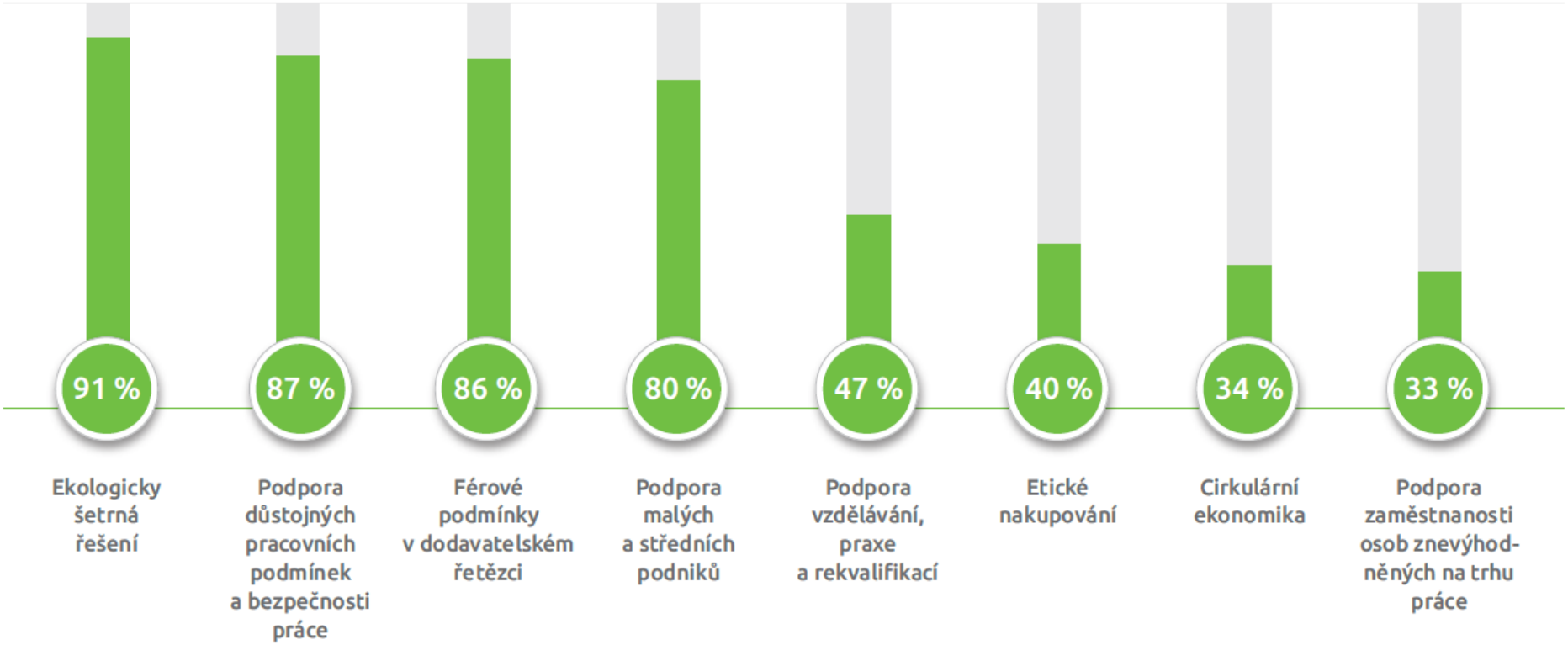

Klíčové bariéry

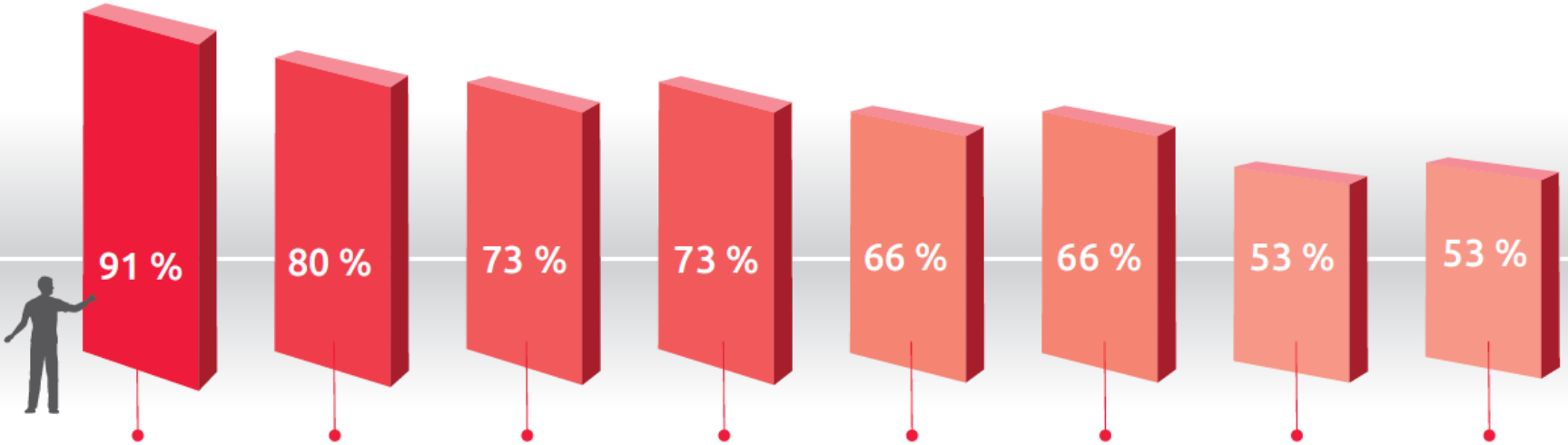

Důraz na formální správnost, nerizikové řešení – uplatnění ceny před kvalitou

Nejistota zejména v rámci dotačních zakázek

Nedostatečná podpora vedení organizace

Obava z prodražování zakázek

Chybí národní politika včetně systematického vzdělávání – zákon udává mantinely, chybí strategie a akční plán

Obavy z nepřipravenosti trhu

Metodická podpora stojí na přechodné konzultační a odborné platformě

Roztříštěná odpovědnost v organizaci - nízká motivace za plnění veřejné zakázky

Implementace OVZ v organizacích

Odpovědné veřejné zadávání

20 % organizací mělo OVZ formálně implementováno do interních předpisů již před novelou

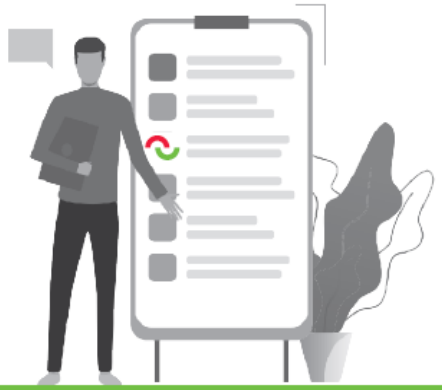

Většina ale nemá strategii.

Příklady dobré praxe

Česká televize

- ✓ Sborník dobré praxe Evropské unie
- ✓ Úklidové služby, ostraha, provoz kantýny, nákup notebooků a rackových serverů … (video, case studies)

Krajský úřad Jihomoravského kraje

- ✓ Stavební zakázky, výměna oken, reklamní předměty… (video, case studies)

Jičín

- ✓ Stavební zakázky, udržitelné stravování, Kasárna Jičín (video, case studies)

Krajský úřad Libereckého kraje (video, case studies)

Karlova univerzita (video, case studies)

… a další: video / case studies

A naopak …

- ✓ *Podporujeme SMEs, protože zadáváme přes NEN …*
- ✓ *Máme vyplněný checklist …*
- ✓ *Ve smluvních podmínkách máme, že lektorům je vyplácena minimální mzda …*
- ✓ *Stále podporujeme SMEs* (pozn. pokud je zrovna nediskriminujeme …)
- ✓ *Pečlivě řešíme OVZ u … … nákupu radlice za traktor, nákupu super vědeckých přístrojů, … …*

Implementace odpovědného veřejného zadávání v organizaci

§ 6/4 ZZVZ - pros & cons

Odpovědné veřejné zadávání

+ potvrzení legálnosti

+ potvrzení potřebnosti, trendu

+ vazba na přístup EU a finance

+ sociální, environmentální a inovace společně

+ rovnost se „starými" zásadami a s 3E

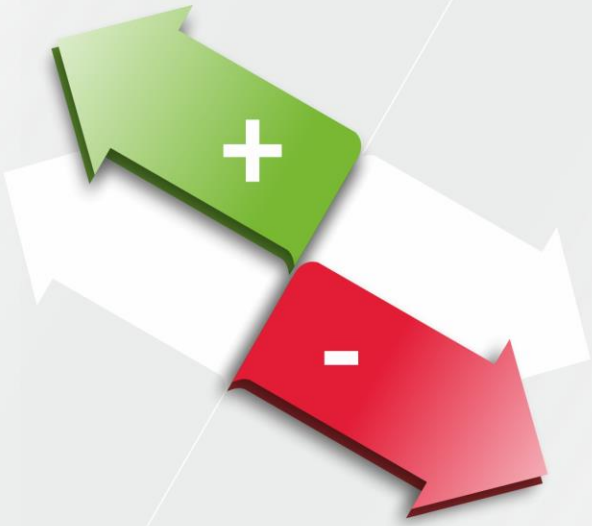

zapojení stakeholderů a diskuse -

legisvakance -

textace -

dopad na malé zadavatele a VZMR (přiměřenost?) -

decentralizace -

dopad vs. splnění povinnosti (formální postup problémy neřeší) -

Odpovědné nakupování

Veřejné vysoké školy jako zadavatelé VZ

– Veřejné vysoké školy jsou **<u>významnými</u>** veřejnými zadavateli

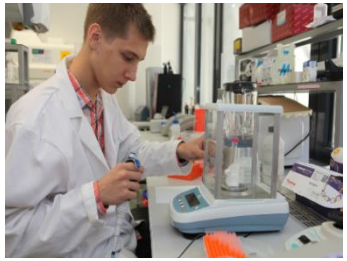

MUNI

Průzkum mezi uchazeči o studium 2022

- Osloveni uchazeči do bakalářských a magisterských studijních programů **pro akademický rok 2022/2023**
- Dotazník k dispozici v ČJ a AJ
- **Sběr dat:** 3. 2. – 21. 3. 2022
- **Celkem osloveno: 24 557 osob**
- **Dotazník vyplnilo: 3 859 osob**
- **Návratnost: 16 %** (pokles oproti 25% návratnosti v r. 2021)
- **Nově** přibyla v dotazníku mj. **sekce *Odpovědná univerzita***

Pro 88 % dotázaných uchazečů je důležité, aby se jejich budoucí univerzita zapojovala do řešení výzev spojených s udržitelným rozvojem

„Je pro Vás osobně důležité, zda se univerzita, na niž se hlásíte, staví odpovědně a aktivně k výzvám spojeným s udržitelným rozvojem?“

(n = 3 676)

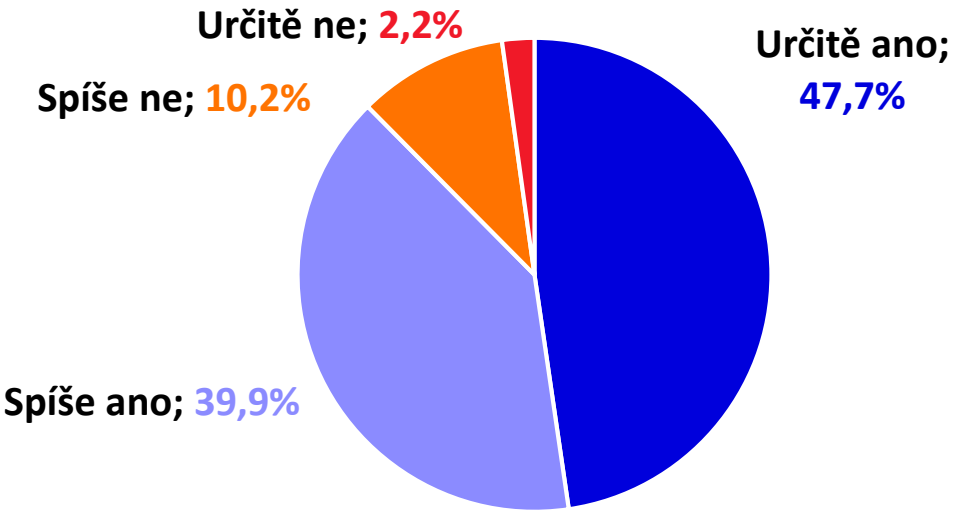

MUNI

Nejvíce samozřejmým je pro uchazeče udržitelný provoz univerzity, dále podpora dobrovolnictví a šíření povědomí o tématu obecně

„Jakými způsoby by podle Vás měla univerzita přispívat k řešení výzev udržitelného rozvoje?“ (n = 3 645 – 3 665)

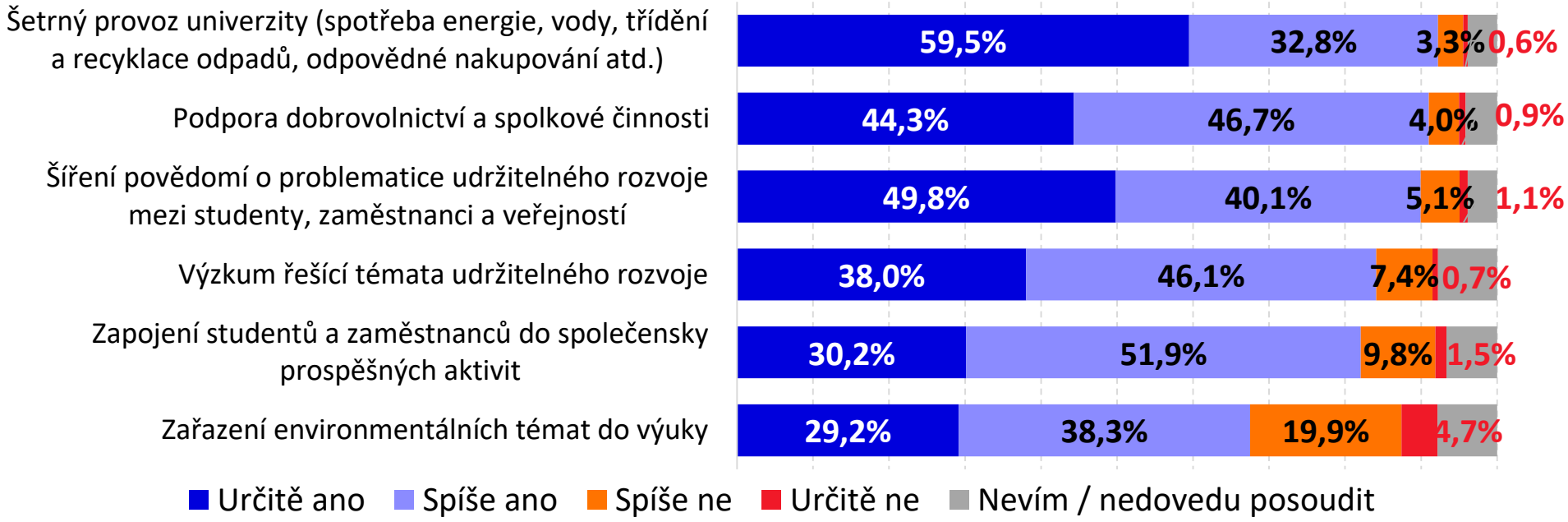

MUNI

Nejčastějšími způsoby, jak se zapojují samotní uchazeči, jsou třídění odpadu, opětovné použití a šetření energiemi

„Jakou aktivitou se Vy osobně stavíte k výzvám udržitelného rozvoje?“

(n = 18 298 odpovědí; respondenti mohli označovat více možností)

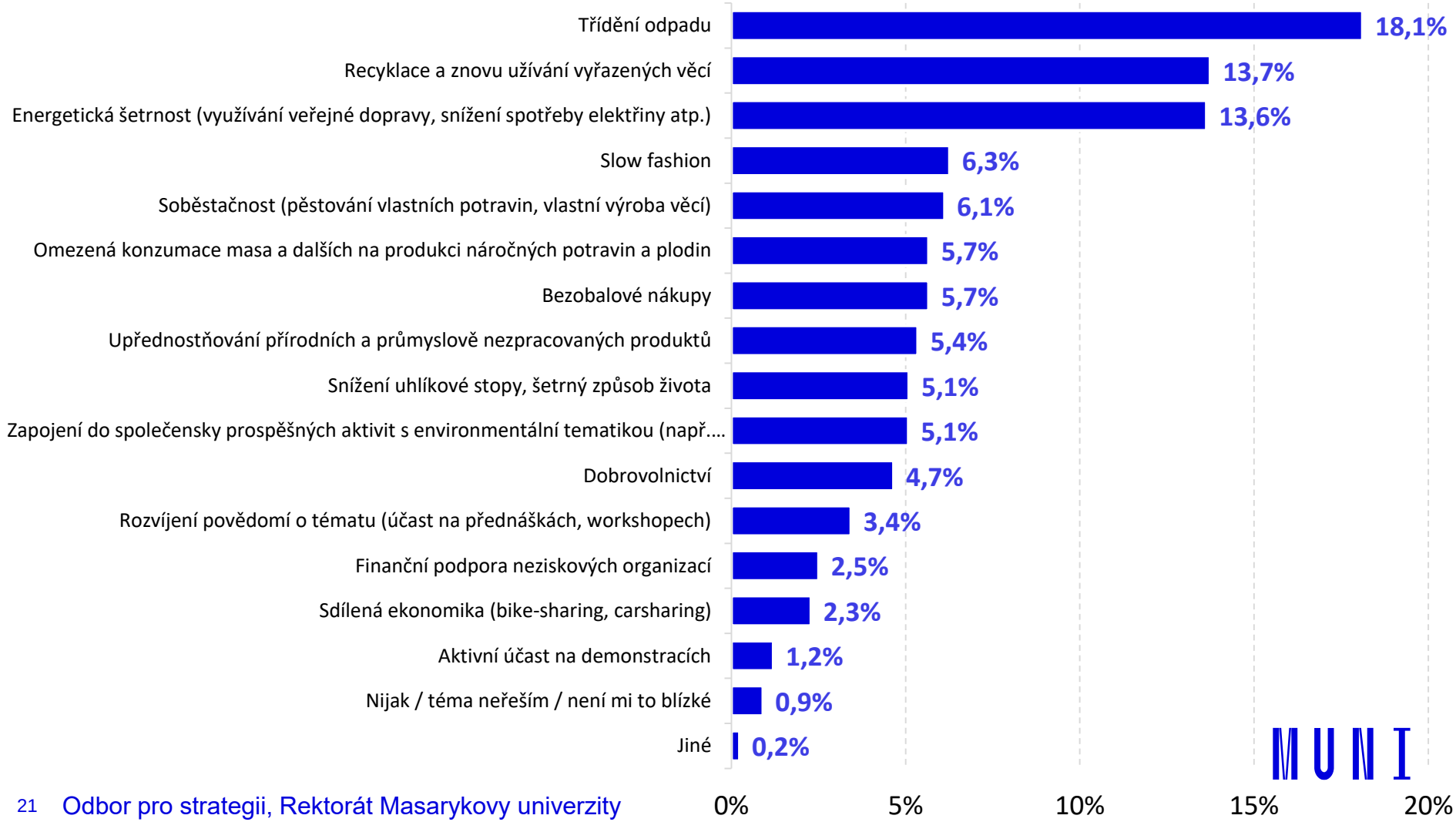

Odpovědné nakupování - MPSV

- Projekt „Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání“ - http://sovz.cz/
- Odpovědné veřejné zadávání je „proces, při kterém zadavatel nakupuje produkty, služby a stavební práce, které potřebuje, přičemž získává maximální hodnotu za peníze vytvářením prospěchu pro společnost a ekonomiku, a minimalizací negativních dopadů na životní prostředí“
- MUNI, VŠCHT, CUNI, VUT a další VVŠ se k Projektu postupně a dobrovolně hlásí od roku 2016

Povinnost nakupovat odpovědně - ZZVZ

- Od 1. 1. 2021 jsou zadavatelé povinni v rámci svých nákupů zohledňovat kromě ekonomických aspektů také aspekty sociální, environmentální a inovační
- Mnoho zadavatelů včetně VVŠ si s touto povinností nemusí vědět rady
  - Jaké jsou aspekty odpovědného nakupování?
  - Musíme je použít u každé VZ?
  - Jak odpovědné aspekty do nákupů začlenit?
  - Lze odpovědné nakupování uchopit strategicky?

MUNI

Co už děláme standardně

- Jednoduché formulářové ZD a standardní smlouvy
- Každý účastník se zavazuje zajistit:
  - legální zaměstnávání, férové a důstojné pracovní podmínky, odpovídající úroveň BOZP,
  - další sociální, environmentální či inovativní aspekty uvedené v obchodních podmínkách,
  - splnění uvedených požadavků i u poddodavatelů.
- Představení investičních záměrů / plánů VZ dodavatelům – Meet the Buyer
- Pravidelné PTK
- Kvalitativní hodnotící kritéria
- DNS na udržitelné reklamní předměty a běžně dostupné komodity
- Využívání JŘSU u složitých nákupů
- Nákup certifikované „zelené energie“ na komoditní burze

Kam směřujeme

- Strategický záměr 2021 – 28:
  - V roce 2028 bude MUNI univerzitou, jež je inspirující komunitou, která svými zásadami a každodenním počínáním plně **respektuje a naplňuje principy společenské odpovědnosti a přispívá k řešení Cílů udržitelného rozvoje**, v souladu s čímž vede své studenty i zaměstnance
- Kapitola 6 Správa univerzity a infrastruktura – strategické cíle:
  - **Udržitelně a odpovědně řídit rozvoj, obnovu a budování univerzitní infrastruktury** i pořizování souvisejících technologií a vybavení s cílem zajistit odpovídající funkční zázemí pro excelentní výzkum a kvalitní výuku i příjemné prostředí pro studenty a zaměstnance
  - **V souladu s principy udržitelného rozvoje nakládat šetrně se zdroji energie, vodou a odpady** a posílit informované řízení provozu univerzity umožňující efektivní užívání vybudovaných prostor i nakládání s majetkem

MUNI

V čem pokračujeme

- Komunikace: https://sustain.muni.cz/
- Spolupráce:
  - Platforma odpovědného veřejného zadávání
  - Institut odpovědného veřejného zadávání
  - Nákupní klub – časopis Veřejné zakázky
  - Asociace pro veřejné zakázky
  - Asociace společenské odpovědnosti
  - APUA
  - Zadavatelé, dodavatelé, kontrolní orgány
  - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Praktické zkušenosti a problémy získané z administrací veřejných zakázek z pohledu odpovědného zadávání

Mgr. Miroslav Knob

Advokátní kancelář OTIDEA LEGAL

Dopady zásady OVZ do praxe

- Absence legislativního rámce pro aplikaci zásady OVZ
  - Jak se má zásada projevit v zadávacím řízení?
  - Kdy se má projevit?
  - Má se vůbec projevit?
- Volnost aplikace zásady ponechána na zadavateli

První reakce na přijetí zásady

- Panika!!!
- Zmatení???

- Zadavatelé se snaží zjistit, co nová zásada znamená
- Zjišťují, jaké bude mít dopady na jejich zadávací řízení

- Zásada se začíná objevovat v interních směrnicích
- Účast na školeních
- Metodická podpora MPSV

Přístup zadavatelů k zásadě OVZ

- Mirek Dušín
- Švejk
- Pštros

- Jaký měl zadavatel dosavadní postoj k OVZ
- Jaké je vedení zadavatele a celkové nastavení organizace
- Faktor „nadšeného zaměstnance“

Mirek Dušín

- Využívá plného potenciálu OVZ
- Zadavatel, který má vysokou úroveň zadávání veřejných zakázek
- Nad aplikací zásady přemýšlí a zvažuje přínos konkrétních projevů zásady v zadávacím řízení
- Často je ve vedení či týmu zakázkářů „nadšený zaměstnanec“
- Ve většině případů principy OVZ používal i bez zásady

- Dle mé zkušenosti menšina zadavatelů

Upozorňujeme, že prezentace obsahuje neúplný rozsah informací a je pouze podkladem pro ústní výklad.
Jakákoliv interpretace textu uvedeného v prezentaci přísluší pouze lektorovi a její další šíření je zakázáno.

Švejk

- Zásadu neignoruje, ale aplikuje takovým způsobem, že nemá praktické dopady na zadávací řízení
- Vlk se nažral, koza zůstala celá
- Na začátku často experimentoval s konkrétním projevem zásady, často bez viditelné přidané hodnoty (ta je často způsobena ne zcela precizním zakomponováním zásad do zadávacího řízení)
- Čestná prohlášení dodavatelů
- Nic neříkající ustanovení ve smlouvě či zadávací dokumentaci

- Dle mého názoru se jedná o většinu zadavatelů

Pštros

- Naprostá ignorace zásady

- Dle mého názoru je těchto zadavatelů menšina, ale stále více, než zadavatelů kategorie Mirek Dušín

Vliv zásady na dodavatele

- Dodavatel musí přistoupit na podmínky stanovené zadavatelem
- Často jsou zmatení z nezvyklých zadávacích podmínek

- Čestná prohlášení a ustanovení smlouvy nemají praktický dopad, nejsou právně vynutitelná

- Dle mého názoru nevidí dodavatelé ve většině projevů OVZ smysl
- Včetně projevů OVZ, které se promítají do hodnocení

Příklady dobré praxe …

To nejdůležitější na závěr …
(závěrečná shrnutí)

Pohled na odpovědné veřejné zadávání přes předměty plnění

Odpovědné veřejné zadávání

Úklidové služby a potřeby

- podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce
- důstojné / férové pracovní podmínky a bezpečnost práce
- podpora účasti malých a středních podniků ve VZ
- podpora účasti sociálních podniků ve VZ
- ekologicky šetrné plnění

vybrané příklady

Ostraha a bezpečnostní služby

- podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce
- důstojné / férové pracovní podmínky a bezpečnost práce

Oděvy / obuv a obuv

- etické nákupy
- ekologicky šetrná řešení - materiály

Stavební práce a projektové a architektonické činnosti

- podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce
- důstojné / férové pracovní podmínky a bezpečnost práce
- podpora vzdělávání, praxe a rekvalifikace
- ekologicky šetrná řešení - stavební materiály: zdravotní nezávadnost, dlouhá životnost
- provoz budovy: energetická náročnost budov, spotřeba vody (využití dešťové či tzv. šedé vody),
- demolice budov: třídění odpadů, recyklace nebo opětovné použití stavebních materiálů, energetické využití odpadů
- dodavatelské vztahy, včasné platby poddodavatelům

Catering

- ekologicky šetrná řešení, ekologické produkty / biopotraviny
- sezónnost, čerstvost potravin
- FAIRTRADE (spravedlivý obchod)
- podpora účasti malých a středních podniků ve VZ
- podpora účasti sociálních podniků ve VZ
- minimalizace odpadu / jednorázového plastu, vratné obaly, velká balení

Pohled na odpovědné veřejné zadávání přes předměty plnění

Odpovědné veřejné zadávání

Údržba zeleně a technické služby

- podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce - vyhrazené VZ
- důstojné / férové pracovní podmínky a bezpečnost práce
- podpora účasti malých a středních podniků ve VZ
- podpora účasti sociálních podniků ve VZ

Nábytek a vybavení interiérů

- ekologicky šetrná řešení
- podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce - vězni
- podpora účasti sociálních podniků ve VZ
- podpora účasti malých a středních podniků ve VZ

Propagační předměty

- podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce - vyhrazené VZ
- podpora účasti sociálních podniků ve VZ
- etické nákupy
- ekologicky šetrná řešení
- podpora účasti malých a středních podniků ve VZ

Elektrické energie

- ekologicky šetrná řešení - nákup energie z obnovitelných zdrojů

Kancelářské potřeby

- ekologicky šetrná řešení
- podpora účasti malých a středních podniků ve VZ

Kancelářský papír

- ekologicky šetrná řešení

Tisk a grafika

- podpora účasti sociálních podniků
- podpora účasti malých a středních podniků ve VZ
- ekologicky šetrná řešení

Nákup IT, tiskárny, elektronika

- ekologicky šetrná řešení
- důstojné pracovní podmínky v dodavetelském řetězci
- etické nákupy
- inovace

Aktionsplan nachhaltige öffentliche Beschaffung

Rakouská platforma pro udržitelné nakupování

- Akční plán udržitelného nakupování
- 16 produktových skupin
- Propojení s centrálním nákupem Rakouska (BBG)

Odpovědné veřejné zadávání

WWW.SOVZ.CZ

sovz@mpsv.cz

Příležitosti a témata

Právní úprava

Předměty plnění

Příklady dobré praxe

Implementace

Publikace a články

Platforma

Institut OVZ

- unikátní vzdělávací platforma v oblasti OVZ
- kompetence nakupovat strategicky
- osobně i online
- registrace institut.sovz.cz

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Odpovědné veřejné zadávání

Platforma odpovědného veřejného zadávání

Institut odpovědného veřejného zadávání

Projekt

„Odpovědný přístup k veřejným nákupům – Strategické zadávání veřejných zakázek“

Registrační číslo: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0015727

www.sovz.cz | @odpovedneverejnezakazky

Děkujeme za pozornost.

Leona Gergelová Šteigrová
Ministerstvo práce a sociálních věcí
leona.gergelova@mpsv.cz

Martin Hadaš
Masarykova univerzita
m: 725 829 347
https://www.muni.cz/o-univerzite/fakulty-a-pracoviste/rektorat/999700-odbor-verejnych-zakazek

Miroslav Knob
AK Otidea Legal
miroslav.knob@otidea.cz